

Quiz – NAVO-top(pers)

Korte omschrijving

Dit is een introducerende quiz over de NAVO. Leerlingen/studenten ontdekken wat de NAVO is en wat de NAVO doet. Jou geeft het een beeld van hoeveel de leerlingen/studenten al over de NAVO weten en wie de 'NAVO-toppers' van jouw klas zijn. De quiz bestaat uit 3 rondes met een aantal vragen:

- Ronde 1: NAVO van A tot Z – basisvragen ter introductie
- Ronde 2: NAVO in het nieuws – vragen over de actualiteit
- Ronde 3: Wie zegt wat? – koppel een citaat aan een politiek leider

Kijk zelf welke vragen bij jouw klas passen. Je kunt de quiz aanpassen door er vragen uit te halen en de overige vragen samen te voegen tot één quizronde.

Duur

15-35 minuten – afhankelijk van hoeveel rondes je speelt

Doelgroep

Bovenbouw vmbo-gl/tl, havo en vwo

Leerdoelen

- De leerlingen/studenten maken kennis met de NAVO: wat het is, waarom het bestaat en waarom het in het nieuws is. Ook kunnen ze na deze werkvorm beargumenteren hoe verschillende politieke leiders over de NAVO denken.

Benodigheden

- De PowerPoint met vragen en antwoorden
- Voor jezelf: de toelichting bij de antwoorden
- Per tweetal/drietal een setje antwoordbordjes met A, B, C en D

Stappenplan

1. Bepaal vooraf welke rondes/vragen van de quiz je wilt spelen met de klas.
2. Introduceer kort de NAVO en de NAVO-top. Let op dat je niet te veel vragen uit de quiz weggeeft.
3. Laat leerlingen tweetallen of drietallen maken en vraag elk groepje om 4 blaadjes te pakken en daar de antwoordopties A, B, C en D op te schrijven.
4. Stel de vragen en bespreek na elke vraag het goede antwoord en de foute antwoorden. Houd klassikaal de score bij. Enkele praktische tips:
 - In de PowerPoint kun je het goede antwoord tonen door één keer verder te klikken; er zitten hiervoor animaties in de PowerPoint.
 - In de PowerPoint zitten ook wat videofragmenten. Kun je deze niet afspelen vanuit de PowerPoint? In het opmerkingenveld en in deze handleiding staan de links van deze video's.
5. Concludeer aan het einde welk tweetal of drietal de meeste antwoorden goed had. Deze leerlingen zijn de NAVO-toppers!

Vragen en antwoorden

Ronde 1: NAVO van A tot Z

Vraag: Wat betekenen de letters NAVO?

Antwoordmogelijkheden:

- a. **Noord-Atlantische Verdragsorganisatie**
- b. Noord-Amerikaanse Vredesorganisatie
- c. Nieuwe Alliantie voor Oorlogsvoering

Toelichting: De NAVO is een militaire samenwerkingsorganisatie tussen landen aan beide kanten van de Atlantische Oceaan. Op de dia na de vraag zie je de lidstaten van de NAVO rond de Atlantische Oceaan.

Vraag: In welk jaar werd de NAVO opgericht?

Antwoordmogelijkheden:

- a. 1919
- b. **1949**
- c. 1989

Toelichting: De NAVO werd opgericht kort na de Tweede Wereldoorlog, vooral als reactie op de dreiging van de communistische Sovjet-Unie. Het doel was om landen in West-Europa en Noord-Amerika gezamenlijk te beschermen tegen mogelijke agressie. (In 1919 werd de Volkenbond opgericht; in 1989 viel de Berlijnse Muur.)

Als je doorklikt voor het goede antwoord, verschijnt er ook een foto van de ondertekening van het NAVO-verdrag in 1949.

Vraag: Wat is het belangrijkste doel van de NAVO?

Antwoordmogelijkheden:

- a. De democratie in de NAVO-lidstaten beschermen.
- b. Het verdedigen van de NAVO-lidstaten tegen aanvallen van andere landen.**
- c. Politieke meningsverschillen tussen NAVO-lidstaten oplossen.

Toelichting: Het belangrijkste doel van de NAVO is het gezamenlijk verdedigen van haar lidstaten. Belangrijk hierbij is Artikel 5 van het NAVO-verdrag. Vertel daar nog niet te veel over, want hier gaat de volgende vraag over.

Vraag: Wat betekent Artikel 5 van het NAVO-verdrag?

Antwoordmogelijkheden:

- a. Als één lidstaat van de NAVO wordt aangevallen, helpen alle andere lidstaten dat land.**
- b. Elk land dat lid wil worden van de NAVO, kan lid worden.
- c. Elk land moet minimaal 2% van het bbp besteden aan defensie.

Toelichting: Als één NAVO-lidstaat wordt aangevallen, dan beschouwen alle andere NAVO-landen dat als een aanval op henzelf. Ze zullen het getroffen land helpen — met militaire middelen, politieke steun of andere acties die nodig zijn — om de aanval af te slaan en de veiligheid te herstellen.

Over de andere antwoorden: Niet elk land kan zomaar lid worden. Bestaande lidstaten moeten het unaniem eens zijn met de toetreding van een nieuw land tot de NAVO. Er is binnen de NAVO wel een afspraak gemaakt over hoeveel geld lidstaten moeten uitgeven aan defensie, maar dat staat niet in artikel 5 van het NAVO-verdrag.

Op de volgende dia staat een verkorte weergave van de officiële (vertaalde) tekst van Artikel 5: “De partijen komen overeen dat een gewapende aanval tegen één of meer van hen [...] zal worden beschouwd als een aanval tegen hen allen, en bijgevolg komen zij overeen dat, als een dergelijke gewapende aanval plaatsvindt, ieder van hen [...] het recht zal uitoefenen op individuele of collectieve zelfverdediging [...] door het nemen van de maatregelen die zij noodzakelijk achten, waaronder het gebruik van gewapend geweld, om de veiligheid van het Noord-Atlantisch gebied te herstellen en te handhaven.”

Ronde 2: NAVO in het nieuws

Vraag: Waarom is de NAVO veel in het nieuws sinds de oorlog in Oekraïne?

Antwoordmogelijkheden:

- a. De oorlog heeft spanningen tussen de NAVO en Rusland flink vergroot.**
- b. NAVO-lidstaten leveren wapens, training en hulp aan Oekraïne.**
- c. De NAVO heeft met troepen en materieel de verdediging in andere Oost-Europese landen versterkt.**

Toelichting: Alle antwoorden zijn goed.

Vraag: Wie is sinds 2024 de secretaris-generaal van de NAVO?

Antwoordmogelijkheden:

- a. **Mark Rutte**
- b. Ursula von der Leyen
- c. Kaja Kallas

Toelichting: De secretaris-generaal van de NAVO is de voorzitter van de Noord-Atlantische Raad, het hoogste bestuursorgaan van de NAVO. Sinds 2024 is Mark Rutte de secretaris-generaal van de NAVO.

Over de andere antwoorden: Ursula von der Leyen en Kaja Kallas werken allebei bij de Europese Unie, en zijn allebei ook geregeld in het nieuws als het gaat over de NAVO en de oorlog in Oekraïne. Von der Leyen is voorzitter van de Europese Commissie en Kallas is de hoge vertegenwoordiger van de EU voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid.

Vraag: Welk land is er recent lid geworden van de NAVO?

Antwoordmogelijkheden:

- a. Oekraïne
- b. Turkije
- c. **Finland**

Toelichting: Finland is in 2023 lid geworden van de NAVO, in 2024 is ook Zweden lid geworden. Dit had wel wat voeten in de aarde, omdat alle NAVO-lidstaten het eens moeten zijn met het toetreden van een nieuwe lidstaat tot het bondgenootschap, en Turkije en Hongarije hadden bezwaren. Bijzonder is dat beide landen lange tijd neutraal wilden blijven. De inval van Rusland in Oekraïne heeft dit veranderd. Finland is een directe buur van Rusland: ze delen een grens van 1300 kilometer. Zweden deelt alleen een zee grens met Rusland.

Over de andere twee antwoorden: Turkije is al sinds 1952 lid van de NAVO. Oekraïne wil wel lid worden, maar is (nog) geen lid.

Op de dia na de vraag zie je een nieuwsbericht over het lidmaatschap van Finland. Ook zie je daar een kaartje waarmee je kunt laten zien dat Finland grenst aan Rusland.

Vraag: Als de NAVO in het nieuws is, gaat het vaak over percentages. Wat voor percentage gaat het dan over?

Antwoordmogelijkheden:

- a. Hoeveel % van alle uitgaven van een land naar defensie moet gaan.
- b. **Hoeveel % van het bruto binnenlands product (bbp) van een land naar defensie moet gaan.**
- c. Hoeveel % rente er wordt gevraagd aan Oekraïne voor leningen die het land krijgt.

Toelichting: Binnen de NAVO is op dit moment afgesproken dat elk land een bedrag aan defensie moet uitgeven dat even hoog is als 2% van het bbp. Het bbp staat voor de totale waarde van alle goederen en diensten die in een land gedurende een jaar geproduceerd worden. Het bbp van Nederland was in 2024 ongeveer €1.078 miljard.

Lang besteedde Nederland minder dan 2% van het bbp aan defensie. Dit zou in 2024 [wel gehaald](#) worden, maar uit [onderzoek van de Algemene Rekenkamer](#) blijkt dit toch niet zo te zijn.

Over de andere antwoorden: Als het zou gaan om een percentage van de totale jaarlijkse uitgaven van een land, dan zou het bedrag veel lager zijn. Volgens de begroting geeft Nederland in 2025 namelijk €457 miljard uit. Oekraïne krijgt geen leningen van de NAVO. Wel krijgt het leningen van de Europese Unie, hier moet het land ook rente over betalen.

Er is veel discussie over het verhogen van het percentage dat lidstaten van de NAVO zouden moeten besteden aan defensie. Op de dia na de vraag zie je hier een aantal nieuwskoppen over, om dit te kunnen bespreken met je leerlingen/studenten.

Ronde 3: Wie zegt wat?

Op de startdia van deze ronde staan de 6 politieke leiders die bij de komende vragen terugkomen als antwoordoptie. Het kan handig zijn om deze 6 politieke leiders even kort langs te lopen met de klas, zodat iedereen weet wie zij zijn.

- Donald Trump: president van de Verenigde Staten
- Volodymyr Zelensky: president van Oekraïne
- Vladimir Poetin: president van Rusland
- Dick Schoof: (demonstrator) minister-president van Nederland
- Xi Jinping: president van China
- Mark Rutte: secretaris-generaal van de NAVO

Citaat: 'NAVO-landen moeten 5 procent van bbp uitgeven aan defensie.'

Antwoordopties:

- A. Donald Trump
- B. Vladimir Poetin
- C. **Mark Rutte**
- D. Xi Jinping

Toelichting: Zowel Donald Trump als NAVO-chef Mark Rutte willen de defensie-uitgaven van NAVO-lidstaten verhogen naar 5% van het bbp. Op de dia's na deze vraag zie je [een video waarin Donald Trump dit \(in het Engels\) vertelt](#) en een nieuwsbericht van de NOS waarin verslag wordt gedaan van het standpunt van Mark Rutte als NAVO-chef.

Citaat: 'Rusland is een belangrijke, blijvende bedreiging voor de Euro-Atlantische veiligheid.'

Antwoordopties:

- A. Vladimir Poetin
- B. Xi Jinping
- C. **Mark Rutte**
- D. Donald Trump

Toelichting: Dit is een uitspraak van NAVO-chef Mark Rutte. Het doel van de NAVO is Euro-Atlantische veiligheid, met een focus op dreiging vanuit Rusland (en eerder de Sovjet-Unie). Rutte gaf

hierbij aan dat ook de Verenigde Staten dit onderschrijft, maar media berichten er ook over dat dit gevoelig ligt. Bijvoorbeeld in [dit NOS-artikel over het communiqué dat geschreven moet worden na de NAVO-top in Den Haag](#).

Citaat: 'Het Westen heeft de oorlog in Oekraïne geïntroduceerd door steeds meer Oost-Europese landen op te nemen in de NAVO.'

Antwoordopties:

- A. **Vladimir Poetin**
- B. Xi Jinping
- C. Mark Rutte
- D. Donald Trump

Toelichting: Dit is de strekking van de boodschap die Poetin op verschillende podia geeft, bijvoorbeeld bij [een speech in München in 2007](#). Poetin vindt dat het Westen na de val van de Berlijnse Muur haar beloftes over uitbreiding van de NAVO niet heeft nageleefd. De NAVO zou 'not one inch' naar het oosten uitbreiden. Meer hierover vind je op [deze website over deze belofte van het Westen aan Rusland](#).

Citaat: 'Ik wil stoppen als president als dat ervoor zorgt dat er vrede komt en Oekraïne lid van de NAVO kan worden.'

Antwoordopties:

- A. Dick Schoof
- B. **Volodymyr Zelensky**
- C. Xi Jinping
- D. Donald Trump

Toelichting: Dit was een uitspraak van Zelensky, nadat de Amerikaanse president Donald Trump hem een dictator had genoemd, omdat hij geen verkiezingen heeft gehouden in Oekraïne gedurende de oorlog met Rusland. Op de dia na deze vraag staat [een korte video waarin Zelensky deze uitspraak doet](#).